

MASARYKOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

Hana Procházková

UČO: 363442

I. ročník – prezenční studium

Obor: Speciální andragogika

METODOLOGIE SPAMP_MTO2

Brno 2010

Metodologie SPAMP_MTO2

Téma: Ergoterapie

Výzkumný problém: Ergoterapie u osob s tělesným postižením

Výzkumná otázka: Dojde při zlepšení jemné motoriky člověka s tělesným postižením pomocí ergoterapie také ke zlepšení v jiných oblastech?

Ergoterapie se stále více dostává do povědomí lidí a stává se jako rovnocenný obor vedle fyzioterapie. Oproti fyzioterapii se více zabývá rozvojem jemné motoriky, která ovlivňuje další schopnosti a dovednosti klienta.

Cílem mého výzkumu bude zjistit, zda zlepšení jemné motoriky ruky u klientů s tělesným postižením má vliv na rozvoj soběstačnosti a sebeobsluhy, pozornosti, koncentrace, či rozvoj kognitivních schopností. Následně zda může mít vliv na celkovou kvalitu života člověka s postižením a na budoucí profesní uplatnění.

Hlavní výzkumná otázka:

1. Dojde při zlepšení jemné motoriky člověka s tělesným postižením pomocí ergoterapie také ke zlepšení v jiných oblastech?

Vedlejší výzkumné otázky:

1. Mají lidé s tělesným postižením představu o tom, čím se ergoterapie zabývá?
2. Mají lidé s tělesným postižením představu, jak jim ergoterapie může pomoci?

Kvantitativní výzkum: Zvolila jsem metodu kvantitativního výzkumu, protože studuji fenomén, o kterém v teorii existují informace, a chtěla bych tuto teorii aplikovat na problém.

Hypotézy:

Teoretická hypotéza: 1) Prováděním ergoterapie u lidí s tělesným postižením se zlepšuje úroveň jejich jemné motoriky.

Pracovní hypotézy:

- 1) Je-li u člověka s tělesným postižením prováděna ergoterapie, bude to mít pozitivní vliv na rozvoj jeho soběstačnosti.

- 2) Zlepší-li se úroveň jemné motoriky člověka s tělesným postižením,lepší se i úroveň jeho soběstačnosti.
- 3) Bude-li u člověka s tělesným postižením pravidelně prováděna ergoterapie, bude mít lepší podmínky pro budoucí pracovní uplatnění.
- 4) Pravidelný trénink jemné motoriky člověka s tělesným postižením kladně ovlivní jeho schopnost udržení pozornosti a koncentrace.
- 5) Je-li u člověka s tělesným postižením prováděna ergoterapie, pak tento člověk ví, jak mu ergoterapie může pomoci.

Koncept:

Jemná motorika:

Konceptualizace: Jedná se o pohyby ruky, uchopování a manipulace s drobnými předměty. Je zajišťována malými svalovými skupinami.

Operacionalizace: Zvládne správně provést funkční test ruky? Zvládne zacílit pohyb ruky? Navlékne dřevěné korálky na provázek?

Soběstačnost:

Konceptualizace: Schopnost člověka provádět běžné denní úkony a péči o vlastní osobu, bez pomoci asistenta.

Operacionalizace: Je schopný provádět osobní hygienu? Připraví si jídlo a nají se bez pomoci? Zvládne se samostatně obléci?

Pozornost a koncentrace:

Konceptualizace: Schopnost soustředit se na provádění určité činnosti po určitou dobu.

Operacionalizace: Dokáže se soustředit na jednu činnost alespoň 10 minut? Má tendenci odbíhat k jiným činnostem?

Tělesné postižení:

Konceptualizace: Omezení pohybových schopností v důsledku poškození podpůrného nebo pohybového aparátu nebo jiného organického poškození.

Operacionalizace: Je schopen chodit nebo jezdit na invalidním vozíku? Má poškozenou funkci horních končetin? Jakou má úroveň úchopových funkcí ruky? Je soběstačný?

Pracovní uplatnění:

Konceptualizace: Zařazení člověka do pracovního procesu.

Operacionalizace: Bude se moci vrátit do zaměstnání, které dříve dělal? Bude schopen rekvalifikace a zařazení do pracovního procesu? Uplatní se na otevřeném trhu práce?

Pro svůj výzkum jsem si vybrala metodu sběru dat pozorováním, které bude doplněno o zadávání úkolů a rozhovor. Respondent bude muset úkoly plnit a výzkumník bude sledovat způsob provedení a průběh. Základním souborem, tedy populací, budou dospělí lidé s tělesným postižením. Jako metodu výběru vzorku jsem zvolila účelový výběr.

Metodu jsem si vybrala z důvodu specifčnosti zadávaných úkolů. Bude nutné respondentům důkladně vysvětlit zadané úkoly. Dotazníkem či pouhým pozorováním by nebyly splněny všechny zkoumané složky, proto musí být výzkum proveden kombinací metody rozhovoru a pozorování se zadanými úkoly.

Otázky, zadávané úkoly a pozorování způsobu provedení:

- Jaké je vaše tělesné postižení?
- Pohybujete se na invalidním vozíku, pomocí jiné kompenzační pomůcky nebo zvládáte chůzi bez opory?
- Funkční test ruky: respondent na vyzvání předvede úchop koule, válce, špetku, štipec, klíčový úchop, pěst, stříšku a háček a výzkumník zhodnotí správnost provedení.
- Ověření schopnosti horních končetin provést cílený pohyb pomocí pomůcky pro nácvik taxe (dřevěné válce umístit přesně do otvoru podle velikosti)
- Pomůcka pro zjištění schopnosti provádět koordinované pohyby pravé a levé ruky (např.: namotávání provázku na dřevěnou špulku)
- Navlékání korálků.
- Zjištění úrovně soběstačnosti: oblékání, čištění zubů, česání, ukrojení a namazání krajíce chleba, ...
- Test na koncentraci a soustředěnost

- Stimulace pracovního prostředí respondenta a provedení určité činnosti, kterou respondent byl zvyklý dělat v jeho zaměstnání. Zhodnocení, zda bude schopen v činnosti pokračovat či může být rekvalifikován pro jinou činnost a nastoupit do jiného zaměstnání.

Po určité době by tento test měl být proveden znovu, kdy během této doby bude u respondenta prováděna ergoterapie. Po druhém testu zhodnotíme výsledky, změny a porovnáme s testem prvním.

Problémem mého výzkumu bude jeho vysoká náročnost na čas a jako výzkumník se mohu setkat s neochotou respondentů. Kvůli výběru vzorku nebude zajištěna jeho reprezentativita.

Seznam literatury:

1. PIPEKOVÁ, J., *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno 2.vyd.: Paido, 2006, 406 s., ISBN 80-7315-120-0.
2. SKALKOVÁ, J. *Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu*. Praha 2.vyd.: Státní pedagogické nakladatelství, 1985. 216 s. 14-275-85.
3. VOTAVA, J. a kolektiv. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. Praha 1.vyd.: Karolinum, 2003. 207 s. ISBN 80-246-0708-5.
4. JELÍNKOVÁ, J. a kol. *Ergoterapie*. PORTÁL, 2009. 272 s. ISBN 8073675838.
5. SLOWÍK, J. *Komunikace s lidmi s postižením*. PORTÁL, 2010. 168 s. ISBN 978-80-7367-691-9.
6. POWELL, T. *Poškození mozku*. PORTÁL, 2010. 200 s. ISBN 978-80-7367-667-4.
7. ŠABATOVÁ, J. *Léčebně rehabilitační plán a postup zaměřený na ergoterapii po cévní mozkové příhodě*. Brno: Masarykova univerzita. Lékařská fakulta, 2008. 73 s. Vedoucí práce Mgr. Barbora Bártlová.
8. KUDRNOVÁ, E. *Možnosti léčebné rehabilitace paraplegiků v České republice*. Brno: Masarykova univerzita. Lékařská fakulta, 2008. 43 s. Vedoucí práce Mgr. Lenka Berankova, Ph.D.
9. *Jemná a hrubá motorika dětí*. [on-line]. Mediapol news, s.r.o., 2010, aktualizováno 25. 5. 2010 [cit. 2010-05-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.rodina-finance.cz/deti.205/jemna-a-hruba-motorika-deti.20274.html>>

10. *Rozvoj jemné a hrubé motoriky*. [on-line]. ZŠ T. G. Masaryka Ivančice., [cit. 2010-05-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.zstgmivancice.cz/studium/spu/kap01.html>>

Velmi zdařilý a zajímavý projekt, je vidět, že jste se v metodologii dobře zorientovala, to co navrhuji, jsou spíše upřesnění, rámcově je to v pořádku.